

II ราชาศัพท์

ผศ. ดร. ชนศ เวศร์ภาดา

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

การใช้คำ พระบรม, พระบรมราช, พระราช, พระ

นำหน้าหรือประกอบท้ายคำนามที่สำคัญอันสมควรจะเชิดชูให้เป็นเกียรติยศ

พระบรม หรือ พระบรมราช

นำหน้าคำนามที่สำคัญยิ่งสำหรับพระมหากษัตริย์โดยเฉพาะ เช่น

พระบรมมหาราชวัง	พระปรมาภิไธย	พระบรมเดชานุภาพ	พระบรมฉายาลักษณ์
พระบรมศพ	พระบรมราชโองการ	พระบรมราโชวาท	พระบรมวงศานุวงศ์

พระราช

นำหน้าคำนามที่ใช้เฉพาะพระมหากษัตริย์และสมเด็จพระบรมราชินี เป็นสิ่งที่สำคัญรองลงมาจากพระบรม เช่น

พระราชวัง	พระราชทรัพย์	พระราชกุศล	พระราชหฤทัย
พระราชประวัติ	พระราชดำริ	พระราชประสงค์	พระราชัญจกร
พระราชพาหนะ	พระราชหัตถเลขา		

พระ

นำหน้าคำสามัญที่ใช้สำหรับพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์ เพื่อให้แตกต่างกับสามัญชน เช่น
พระเก้าอี้   พระที่นั่ง   พระตำหนัก   พระแสง   พระบาท   พระหัตถ์
พระเจ้า (เส้นผม)   พระนาสิก   พระชะตา   พระเคราะห์   พระบงคนหนัก
พระบงคนเบา

คำพูด

พระราชดำรัส กระแส**พระราชดำรัส** ใช้กับ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ

พระดำรัส ใช้กับ

พระราชวงศ์

พระบรมราชโองการ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

พระราชเสาวนีย์

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ

พระราชบัญญัติ หรือพระราชดำรัสสั่ง

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ

พระราชบัญชา หรือพระราชดำรัสสั่ง

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ

พระบรมราชูปถัมภ์

ใช้ในกรณีการให้ความช่วยเหลือแก่อุปถัมภ์หรือ ช่วยค้ำจุนองค์กร สถาบัน สมาคม สโมสร หรือ
กิจการอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้รับสมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทยไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์

พระบรมราชินี

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ

พระราชา

สมเด็จพระบรมราชชนนี

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ

พระอุปถัมภ์

พระราชวงศ์ทั่วไป

พระบรมราชานุเคราะห์

ใช้ในกรณีที่ทรงช่วยเหลือ อนุเคราะห์บุคคลด้วยพระเมตตากรุณา เช่น

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้รับนายนิลเพชร กำจาย เข้ารับ
การรักษาพยาบาลในโรงพยาบาลเมืองเพชรรัตน์ โดยให้เป็นคนไข้ในพระบรมราชานุเคราะห์

รายการที่ 11 ราชาศัพท์

พระราชานุเคราะห์

สมเด็จพระบรมราชชนนี

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ

พระอนุเคราะห์

พระราชวงศ์ทั่วไป

พระบรมฉายาลักษณ์ หรือพระบรมรูป คือ รูปถ่ายหรือภาพถ่ายของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
พระฉายาลักษณ์ หรือพระรูป คือ รูปถ่าย หรือภาพถ่ายของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
และพระราชวงศ์ทั่วไป

คำ อาคันตุกะ หมายถึง แขกผู้มาเยือน ให้สังเกต “เจ้าบ้าน” เป็นหลัก ถ้าเจ้าบ้านเป็นพระราชมหากษัตริย์ใช้ พระราชอาคันตุกะ ถ้าเจ้าบ้านไม่ใช่พระราชมหากษัตริย์ใช้ อาคันตุกะ เช่น

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นพระราชอาคันตุกะของสมเด็จพระบรมราชินีอลิซาเบธ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นอาคันตุกะของประธานาธิบดีประเทศสหรัฐอเมริกา

สมเด็จพระบรมราชินีอลิซาเบธทรงเป็นพระราชอาคันตุกะของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอเมริกาเป็นพระราชอาคันตุกะของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

พระชนมพรรษา แปลว่า ขวบปีที่เกิด อายุ ใช้สำหรับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ใช้ว่า มีพระชนมพรรษา หรือ ทรงเจริญพระชนมพรรษา เช่น

ในปีพุทธศักราช 2550 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว**มีพระชนมพรรษา** 80 พรรษา

พระชนมายุ ใช้สำหรับสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช และสมเด็จพระบรมราชกุมารี เช่น

ในปีพุทธศักราช 2550 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี**มีพระชนมายุ** 52 พรรษา

ทรง นำหน้าคำนามราชศัพท์ เพื่อเปลี่ยนให้เป็นกริยาราชศัพท์ เช่น

ทรงพระราชนิพนธ์ ทรงพระอักษร ทรงพระราชดำริ ทรงพระราชวิจารณ์
ทรงพระปรีชาสามารถ ทรงมีสายพระเนตรยาวไกล ทรงพระเจริญ ทรงพระอุดสาหัส

ไม่ใช่ ทรง นำหน้าคำที่เป็นราชศัพท์ เช่น

บรรทม โปรด เสวย ตรัส สร้าง ทอดพระเนตร พระราชทาน ประทับ
ประทาน ประชวร กริ้ว
เสด็จทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท

ไม่ใช่ ทรง นำหน้าคำว่า มี และ เป็น ที่ประกอบอยู่หน้าคำราชศัพท์บางคำ เช่น

มีพระราชบัญชา มีพระราชเสาวนีย์ มีพระราชโทรเลข มีพระหทัยระลึกถึง
มีรับสั่ง มีพระราชดำรัส มีพระราชปณิธาน มีพระราชดำริ
เป็นพระราชโอรส เป็นพระราชนัดดา
เสด็จออก เสด็จขึ้น เสด็จลง เสด็จเข้า เสด็จประพาส เสด็จพระราชสมภพ
เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ เสด็จผ่านพิภพ

เสด็จพระราชดำเนิน ใช้สำหรับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ

เสด็จ ใช้สำหรับพระราชวงศ์ เช่น

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์เสด็จไป

ทรงเป็นประธานในงานนิทรรศการแสงหนึ่งคือรุ่งงาม

ทรงพระดำเนิน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระดำเนินบนลาดพระบาทไปสู่ที่ประทับรับรอง

เสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐาน

เสด็จนิวัติพระนคร

ประโยคต่อไปนี้เป็นข้อใดใช้คำราชาศัพท์ถูกต้อง และข้อใดใช้ผิด

- .....1. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานน้ำอาบศพหม่อมเจ้าองค์นี้ด้วย
- .....2. โครงการอาสา “เพื่อนพึ่ง (ภาฯ) ยามยาก” เป็นโครงการในพระดำริของพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา
- .....3. สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถทรงฉายพระบรมฉายาลักษณ์ร่วมกับคณะกรรมการจัดงาน “น้อมเกล้า” ในโอกาสที่เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพร
- .....4. สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงพระราชนิพนธ์เรื่อง “เมื่อข้าพเจ้าเป็นนักเรียนนอก” นับเป็นพระราชนิพนธ์ลำดับที่ 44
- .....5. สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถทรงขอบพระทัยประชาชนที่มารับเสด็จ
- .....6. สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ประทับที่พระเก้าอี้มุก
- .....7. สมเด็จพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภาทอดพระเนตรการแสดงของนักเรียนด้วยความสนพระทัย
- .....8. พระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าสิริภาจุฑาภรณ์ทรงขอบเสวยสาकुไส้หมู

รายการที่ 11 ราชศัพท์

- .....9. สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงโปรดการเรียนรู้สรรพวิชาแม้จะไม่ทรง
ถนัดชัดเจนในบางเรื่อง แต่ก็ทรงใฝ่หาความรู้อยู่เป็นนิตย์
- .....10. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสพระราชทานพรแก่พสกนิกรชาวไทยเนื่องใน
โอกาสวันขึ้นปีใหม่
- .....11. ประชาชนต่างมารอเฝ้าชมพระบารมีและถวายความจงรักภักดีต่อสมเด็จพระนางเจ้าฯ
พระบรมราชินีนาถ
- .....12. ปีนี้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเจริญพระชนมพรรษา 4 รอบ
- .....13. สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถจะทรงเจริญพระชนมายุครบ 60 พรรษา
- .....14. ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกราบบังคมทูลถวายรายงานผลการปฏิบัติงานแก้ไขปัญห
การจราจรแก่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
- .....15. สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมาคมนี้อยู่ในพระบรม
ราชานุอุปถัมภ์

ประโยคต่อไปนี้ข้อใดใช้คำราชศัพท์ถูกต้อง

- (ก) พิธีพระราชทานปริญญาบัตรปีนี้ ทุกสถาบันได้มีหมายกำหนดการให้มหาดบัณฑิตรับพระราชทานจาก
พระบรมฉายาลักษณ์แทน
- (ข) ทั้งนี้ด้วยถือว่าได้เคยรับพระบรมราชนุเคราะห์มาครั้งหนึ่งแล้วในระดับปริญญาตรี
- (ค) แต่อย่างไรก็ตามบัณฑิตทุกระดับก็จะได้รับพระราชทานพระบรมราโชวาทพร้อมกัน
- (ง) ซึ่งก็นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณยิ่งที่ทรงพระราชทานพระบรมราชวโรกาสดังกล่าว

1. ข้อใดใช้ราชศัพท์คำว่า “อุปถัมภ์” ผิด

1. สมาคมแพทย์สตรีแห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ
พระบรมราชินีนาถ
2. สมาคมวางแผนครอบครัวในพระราชินูปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
3. มูลนิธิสายใจไทยในพระราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
4. มูลนิธิเด็กโรคหัวใจในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา

รายการที่ 11 ราชาศัพท์

“เสด็จเพคะ เสด็จให้มาทูลถามเสด็จว่าเสด็จจะเสด็จหรือไม่เสด็จ ถ้าเสด็จจะเสด็จเสด็จก็จะเสด็จถ้าเสด็จไม่เสด็จเสด็จก็ไม่เสด็จ ”

2. ข้อความข้างต้นนี้มีบุรุษสรรพนามที่ 2 และที่ 3 อย่างละกี่คำ

1. 3 คำ, 5 คำ	2. 4 คำ, 4 คำ
3. 5 คำ, 3 คำ	4. 6 คำ, 2 คำ

3. ข้อความข้างต้นนี้มีกริยาราชศัพท์กี่คำ

1. 5 คำ	2. 6 คำ
3. 7 คำ	4. 8 คำ

4. นักเรียนจะใช้คำขึ้นต้นในการกราบบังคมทูลสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ตามข้อใด

1. ขอพระราชทานกราบบังคมทูลฝ่าพระบาท
2. ขอพระราชทานกราบบังคมทูลใต้ฝ่าพระบาท
3. ขอพระราชทานกราบบังคมทูลฝ่าละอองพระบาท
4. ขอพระราชทานกราบบังคมทูลใต้ฝ่าละอองพระบาท

พิจารณาข้อความที่ขีดเส้นในประโยคต่อไปนี้ แล้วใช้คำราชาศัพท์ให้ถูกต้อง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (1)ให้กำลังใจสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ (2) เข้ารับ (3) การรักษา (4) ข้อนี้มีมือกลางติด ภายหลังจากคณะแพทย์ผู้เชี่ยวชาญศัลยกรรมออร์โธปิดิกส์ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า (5)ให้การผ่าตัดพังผืดหุ้มเอ็นบริเวณ (6)ข้อนี้กลางประสบผลสำเร็จ เป็นที่น่าพอใจโดยคณะแพทย์ขอ (7) ให้ (8) พักผ่อน (9) ร่างกายเป็นเวลา 2 สัปดาห์

